

EL PREU DE CONÈIXER LA VERITAT

PROJECTE TRINITY



Autors: Raúl Terzi, Nur Serra, Michael Cuellar i Iván Sepúlveda

Assignatura: Filosofia

Professor: Antoni Marquès Benejam

Curs: 2023/24

ÍNDEX

CAPÍTOL I.....	2
CAPÍTOL II.....	3
CAPÍTOL III.....	5
CAPÍTOL IV.....	6
CAPÍTOL V.....	7
CAPÍTOL VI.....	9
CAPÍTOL VII.....	11
CAPÍTOL VIII.....	13
CAPÍTOL IX.....	15
CAPÍTOL X.....	18

CAPÍTOL I

Vaig néixer un 23 de febrer de l'any 2092, al Canadà. Des de ben petit em vaig interessar en les ciències. La tecnologia i la robòtica han estat les branques que més m'han interessat, però sempre he tingut un especial afecte a la filosofia. Fa un parell d'anys vaig començar a desenvolupar un robot intel·ligent, volia experimentar amb les meves habilitats i la intel·ligència artificial. Actualment, li falten un parell de detalls, però el que realment necessito per completar el meu robot és proporcionar-li el veritable coneixement.

–Trinity, com bé saps, quan et vaig crear vaig proporcionar a la teva base de dades tot el coneixement disponible. Així doncs, tot el que saps són uns sabers innats. Per tant, tu et podries considerar producte del racionalisme?– Li vaig dir amb curiositat.

–Doncs no ho tinc clar, Jeff. Tens raó en el que has dit, però m'estic actualitzant constantment amb el que vaig vivint. És cert que tinc un coneixement base molt complet, però constantment, amb el que detecten els meus sensors, amb el que escolto i experimento, dins del que puc, es crea coneixement nou dins meu. I tinc entès que segons els filòsofs –ho va dir amb certa repugnància– aquests que t'agraden a tu, això és el contrari de racionalisme. Es coneix com a empirisme. A més a més, segons els racionalistes, aquests sabers són fruit de la raó, un tret únic dels humans, la qual cosa jo no soc. Aquesta racionalitat genera, entre altres coses, diferents instints com la captació espontània d'idees, en la qual cosa coincideixen tots dos pensaments. Per exemple, en el racionalisme ja coneixes la idea de taula, i quan en veus i en toques una, captes la idea, el concepte, ho comprens. Un exemple en l'empirisme podria ser quan els neandertals van descobrir el foc. En tocar-lo es van cremar, i a partir d'aquesta experiència van comprendre immediatament que el foc crema. En conclusió, tot i que tinc alguns trets racionalistes, em considero empirista.– Va concloure amb to de setciències. Vaig riure.

–Etic content de veure que funcionas, Trinity. Ets intel·ligent i comences a adquirir personalitat.– Vaig indicar al robot que es retirés de l'habitació amb un ràpid gest de cap i mà.

CAPÍTOL II

L'endemà em vaig despertar amb una idea al cap. Vaig estar pensant en un home que vaig conèixer en un viatge a l'Àfrica, el *Baba*. Es deia Aboubakar, però jo li deia *Baba*. Me'n recordo que tenia una mascota, un bonic ximpanzé anomenat Mocca. Era un animal molt maco i intel·ligent, em pregunto si encara és viu.

En Trinity estava content, tenia ganes de conèixer algú d'un altre continent, així que quan es suposava que havia d'estar dormint, el malparit del robot em va venir a veure al meu despatx per preguntar-me coses sobre el *Baba*.

–Jeff!– Em va cridar entusiasmada. Em va donar un bon ensurt. Vaig tractar de pujar-me de pressa els pantalons i vaig tancar la pestanya que tenia oberta a l'ordinador.

–Collons, Trinity, quin ensurt! No t'hauries d'estar carregant?– Vaig dir-li amb to molest.

–Que t'estaves cardant una palla d'aquestes que us feu els homes, potser?– Va contestar-me en to irònic.

–Calla que et posaré un braç robòtic perquè me la pelis tu, tros de ferralla. Què coi vols?– Vam riure una estona i després li vaig explicar tota la història de com vaig conèixer el meu amic africà.

Un cop a l'Àfrica vam haver d'emplenar un munt de papers per poder accedir als territoris protegits on residia la tribu del *Baba*. Vam fer un llarg trajecte en un 4x4 per poder arribar al poblat. Just veure'm, al *Baba* li va caure una llàgrima d'alegria, feia molts anys des de l'últim cop que l'havia vist. Vam anar a la seva petita barraca, on vaig saludar a la seva família –tenia tres fills i una filla, la seva dona s'havia mort en el part de l'últim nen– i vam estar parlant de tot el que ens havia passat en aquells darrers anys.

–Doncs diguem, Jeff, per què has vingut?– Em va dir amb un gran somriure.

–Avui has tingut el plaer de conèixer el meu gran projecte, el Trinity. Però no està acabat. Li falta el toc definitiu, el coneixement suprem. Aquest cabrit sap de tot –vaig picar l'ullet al robot–, l'altre dia vam estar debatent sobre el racionalisme i l'empirisme.

–Hosti, quin debat més xulo! Jo m'identifico en un punt intermedi, el famós transcendentalisme de Kant, que proposa unificar les dues idees. Diu que necessitem dos processos. En el primer, el que percebem és articulats pels sentits, en formes de sensibilitat, espai i temps, això dona lloc a fenòmens. Després, en el segon, els ajuntem amb coneixement innat de la ment humana, categories, i obtenim coneixement objectiu. Per tant, Kant estableix una distinció bàsica entre

coneixement sensible i intel·lectual. El sensible és allò que percebem a través dels sentits, que més tard és entès per la nostra ment en un procés molt ràpid. I l'intel·lectual és la captació d'objectes a partir d'un esquema mental –ens va explicar–. Però bé, què passa amb el robot?

–M'has sorprès, *Baba*, ens saps molt de *filo*, tu, eh? El que et deia, que vull que ho sàpiga tot, que tingui la intel·ligència màxima, la racionalitat absoluta, i això es troba a l'illa de *Quantumpran*. Compto amb tu i amb el *Mocca*, si continua viu, és clar, per aquesta llarga aventura?

CAPÍTOL III

Després que el *Baba* em digués que comptava amb ell, vam anar al bosc a parlar amb el Mocca, estava molt content que continués viu i que hagués tingut un parell de fills. Havia pensat que el Trinity parles amb el mico perquè l'intentés convèncer, però no havia pensat en un detall.

–Ara que hi penso, no crec que tu et puguis comunicar massa bé amb el Mocca–. Vaig dir-li–. Jo i el *Baba* ens comuniquem amb ell mitjançant un llenguatge no verbal, i no crec que tu l'entenguis–.

–Tu qui et penses que soc? Tinc la intel·ligència suficient per poder comprendre els sons i gestos que fan els micos. De fet, segurament l'entendré millor que tu–. Va contestar-me en to repel·lent–. Però ara que ho dius, això del llenguatge és interessant, eh? Segons el meu coneixement, el llenguatge, de forma general, és qualsevol forma de comunicació, inclosos els gestos i renous dels animals. Gràcies a aquest llenguatge podem representar tot el que ens envolta, donem vida i imatge als nostres pensaments. De manera més concreta, entenem el llenguatge com l'empreu vosaltres, els humans. Un conjunt de sons articulats que, entesos per un grup de parlants, tenen un significat. Descriuen una realitat, formen una cultura. Aquest llenguatge es pot plasmar en signes, com molts altres, creant una comunicació no oral. Us permet pensar per conèixer la realitat. De tot això s'han plantejat tres dilemes: com pot una cosa física com aquests sons tenir tot aquest significat?, com és possible la comunicació dels signes a través del llenguatge?, i quina és la relació entre una paraula i tot el que representa i que fins a quin punt el llenguatge és una eina per a conèixer la realitat? Per altra banda, Ferdinand de Saussure diu que com a llengua, el llenguatge és un sistema tancat i autònom, i com a parla, el llenguatge és el seu propi ús en la comunicació. Avui en dia es considera que tota llengua descriu de manera abstracta el món, que es va actualitzant constantment. En resum, un llenguatge és una forma de vida, és el que ajunta els humans i la realitat mitjançant el discurs.

–Mare meva Jeff, aquest robot és molt intel·ligent–. Va dir el *Baba* sorprès.

–Ho dubtaves, amic?– Vaig contestar ben orgullós.

Un cop davant el Mocca, el Trinity va estar parlant amb ell. Em va sorprendre la facilitat amb la qual entenia i es comunicava amb el mico fent moviments amb els seus braços robòtics. El Mocca ens va dir que tenia ganes de viure una aventura, que feia temps que no es movia del bosc i que estava cansat de tant de *relax*. Tocava preparar el gran viatge a *Quantumpran*.

CAPÍTOL IV

Vam tornar tots 4 a Amèrica, on vam planejar tota l'aventura que estava a punt de començar. Després de volar des de Calgary fins a Califòrnia, vam embarcar en el nostre nou vaixell privat. El "Gran Duc Trinity X". Estàvem a la coberta, el *Baba* i jo preniem uns mojitos, el *Mocca* menjava uns plàtans, i el *Trinity* observava la immensitat de l'oceà. De cop i volta es va girar amb cara (dins del que podia) de confusió i interès.

—Escolteu, nois—. Va introduir—. Això del coneixement suprem, té algun límit?— Els altres tres vam creuar mirades confuses sense saber què respondre.

—Home, crec que els vells drogats, com dius tu, dels filòsofs tenen possibles respostes per aquesta pregunta—. Vaig replicar-li.

—Jo en sé alguna cosa sobre això. En el llibre *Crítica de la raó pura*, Kant intenta explicar el necessari perquè un coneixement sigui vàlid. Això ho fa proposant dos límits diferents. Per una banda, diu que tot el que entenem no pot anar més enllà de l'experiència. Per altra banda, afirma que l'estimació de l'experiència és necessària per aconseguir aquest coneixement verdader, però, segons Kant, l'experiència sola no és suficient, la raó ha de validar el que aprenem per experiències. El paio era tan intel·ligent que també deia que el fet que la nostra raó pensi i reconegui uns límits fa més segurs els nostres sabers, que, com he dit abans, són reforçats per l'experiència—. Va explicar el *Mocca* en llenguatge de micos, mesclant sons i gestos.

—A més a més—, va afegir el *Baba*—. Un tal David Hume deia que el saber humà és com a màxim un saber probable i proper. Es refereix al fet que ni tan sols amb les experiències viscudes podem arribar a un coneixement 100% vertader i total. Però seguint el que deies tu, *Mocca*, Kant es posiciona en contra de Hume. Explica que sí que hi ha un coneixement veritable: matemàtiques, física i tot això de les ciències. I no sé quina mena de marihuana consumia el soci, però segons ell, només el fet de pensar en una cosa, ja ens dona un saber probable. Però bé, en relació amb això dels límits, una altra vegada el pesat d'en Kant és qui en parla. Diu que només poden ser marcats per la raó, deixant de banda la fe o les tradicions, i que saber posar límits al coneixement és el que realment valida allò que coneixem—. Va concloure amb contundència.

—Collons, que difícil, i mira que se suposa que soc d'altres capacitats. Tinc curiositat per veure que passarà quan m'instal·leu el coneixement suprem aquest—. Va dir sorprès el *Trinity*—. Mireu, veig terra! Ja arribem a l'illa, prepareu-vos pel desembarcament.

El vaixell va arribar a *Quantumpran* un parell d'hores més tard.

CAPÍTOL V

Feia ja unes 7 hores que caminàvem, el cel era fosc i estàvem cansats. Segons els nostres càlculs no ens faltava massa per arribar al centre de l'illa, on esperàvem trobar el que buscàvem. No havíem vist cap manifestació d'alguna civilització, només alguns exemplars dels animals més exòtics del món.

Vam muntar la tenda al costat d'una gran pedra que ens protegiria l'esquena. Vam fer un petit foc on vam cuinar el sopar. Quan vam acabar, vaig treure un petit bòtil de vodka i un altre de licor de plàtan, pel Mocca. Crec que em vaig passar una mica amb la beguda.

–*Baba*, amic meu! Saps com es comunica un *cowboy* amb els seus familiars morts? Amb la *Güiiiiija!*– Li vaig dir petant de riure.

–Jeff, crec que has begut massa, ves a dormir, vinga–. Em va replicar empipat.

–Ei, espera, què li diu una eruga a una eruga que té por? No siguis poruga!– Em xapava de riure.

–Jeff, ja està bé. A dormir–. Em va acompanyar molest dins la tenda, on em vaig quedar clapat en un tres i no res.

Ja feia temps que dormíem tots, però encara no ens havíem llevat. El cel ja clarejava, i el Trinity, que tot just s'havia acabat de carregar, va decidir sortir a fer un tomb. Els altres tres ens vam despertar de sobte amb un fort crit robòtic.

–Trinity, on ets?!– Vaig exclamar escorcollant la tenda de cap a peus. Els crits no paraven. Vaig sortir corrents juntament amb el *Baba* i el Mocca. Vam haver de córrer una mica menys d'un minut per veure que una pantera intentava menjar-se un braç del robot. El Mocca es va atracar a la bèstia, i tot tirant-li un tros de menjar que havia agafat del campament (ja s'esperava el que podria ser), va articular uns sons que cap dels altres tres vam entendre. Per sort, els seus instints animals van funcionar, la pantera va deixar anar el braç del Trinity, el qual vaig arreglar amb el petit quid d'eines de viatge. Ja calmats, vam esmorzar, ho vam recollir i tot i ens vam posar en marxa. Al cap d'un parell d'hores vam arribar al centre de l'illa, que ens va deixar a tots boca badats.

Qui ho diria, una ciutat enmig de *Quantumpran*? Grans edificis, enormes gratacels, mars de cotxes i una immensitat d'aparells que no havia vist mai caracteritzaven aquest nou descobriment. No era una ciutat normal. Vam caminar una mica més. En endinsar-nos als carrers de la ciutat vam poder observar que no només hi havia humans, hi havia robots, com el Trinity. També vam poder observar una tecnologia molt més avançada de la que coneixíem. Després d'una ràpida tertúlia grupal, vam decidir-nos a preguntar què era tot allò a algú que trobéssim pel carrer.

–Perdoni, senyor–. Li vaig dir a un home de mitjana edat que passava al costat nostre–. Som uns viatgers que venim en cerca del coneixement suprem, però ens hem trobat amb aquesta gran ciutat. Ens podria explicar on estem?

–Us trobeu a Nolum, senyors. Capital de *Quantumpran*–. Ens va dir–. Així que el coneixement suprem, eh? Doncs fa un centenar d’anys que uns milers de científics buscaven el mateix. Van venir aquí, lluny de la societat, per intentar fabricar-lo.

»Després d’intensos estudis científics i filosòfics van concloure que les idees de Kant no eren del tot certes. Van estar d’acord en tot el de l’espai, temps i categories, però en relació amb aquestes últimes, van refusar el fet que fossin innates. Van afirmar que la ment i totes les seves categories són fruit de l’experiència social. Sempre s’ha de tenir en compte el context social per resoldre qüestions epistemològiques. És a dir, que la sociologia és necessària per resoldre els enigmes del coneixement. En resum, que tot el que pensem, les idees, la validesa d’aquestes, d’on provenen, quines causes i efectes tenen, tot va directament lligat al lloc exacte que cada individu ocupa dins una determinada societat.

»D’aquesta manera, van crear aquí mateix, tal com la veieu, una societat perfecta, que mesclada amb avançats estudis científics, van donar el que van venir a fabricar. Tots aquests robots que veieu per aquí pul·lulant porten el coneixement suprem, conegut com a *Krat*, instal·lat, i tots els altres humans gaudim d’una vida excel·lent mentre intentem millorar i actualitzar constantment el *Krat*.»

–Ah, quina història més peculiar, moltes gràcies, senyor–. Vaig contestar-li bocabadat, com els meus companys de viatge.

–De res, home, que ho passeu bé a Nolum!– Va exclamar amb un somriure. Es va girar per anar-se’n, però just abans de fer la primera passa es va voltejar de sobte–. Ah, per cert, qui entra Nolum no en surt mai en la vida, que vagi bé–. Ens va dir somrient.

CAPÍTOL VI

Amb aquest darrer comentari ens vam quedar tots encara més atònits del que estàvem. Després d'una ràpida tertúlia, vam decidir que buscaríem un lloc on dormir, i després de descansar ja parlaríem sobre què fer.

Després de preguntar indicacions a un robot una mica arrogant, vam trobar l'únic hostel de la ciutat. No tenia més de cinc habitacions, ja que no feia falta. No hi havia turisme, i si algú descobria el lloc, estava destinat a quedar-se, arribant a llogar o comprar una propietat. Vam pagar per dues habitacions dobles, una de les dues amb carregador per robots. Aquella mateixa nit vaig estar demanant-me com s'havia creat aquest lloc, d'on provenien totes les ideologies aquestes i en el que ens havia dit aquell home... «Qui entra a Nolum no en surt mai en la vida». Se'm repetia dins el cap. Feia temps que no sentia alguna cosa similar. Vaig pensar en el que sentirien els meus companys. El Trinity estaria content? Havia vist a més robots com ell, i estàvem a un pas d'aconseguir el que volíem, però potser sentia por. I el *Baba* i el *Mocca*? M'estaven acompanyant en aquesta aventura, i per culpa meva es quedarien tancats per sempre més en una illa remota de l'Oceà pacífic? No ho podia permetre, no podia conivire amb aquell pensament dins la meva consciència, havia de fer tot el que pogués per canviar aquesta situació.

L'endemà, vam caminar fins a una cafeteria que estava a un parell de minuts a peu de l'hostal. Ningú no deia res, era un ambient molt fred. Un cop entaulats i amb el menjar a taula vaig decidir rompre el gel, no podíem quedar-nos tot el dia així.

–Hem de parlar, nois–. Els vaig dir seriosament amb una expressió contundent.

–Sí, estic d'acord–. Va contestar el *Baba* decidit–. Primer de tot, què voleu fer amb el Trinity?

–Jo faria el que hem vingut a fer–. Va contestar el *Mocca*–. Proposo que primer busquem el lloc on s'instal·la el coneixement aquest que voleu. Li instal·lem i després ja actuem–. Tots vam estar d'acord.

–I tot això d'una societat plena de coneixement i tot aquest rotllo què és? No ho havia sentit mai–. Vaig preguntar amb por.

–Doncs ara que hi penso, té molt en comú amb la Il·lustració–. Va contestar el Trinity en un to monòton, típic d'ell.

–Correcte. Ja ho explico jo, Trinity–. Va dir el *Baba*–. La filosofia en la Il·lustració té dues característiques principals: el progrés del coneixement i el progrés moral. En aquests processos, es va instaurar la raó per sobre de les creences transmeses per la tradició, com les religioses o les polítiques. Es va intentar alliberar a les persones de qualsevol prejudici, per això, un dels objectius del període va ser fer arribar el coneixement a la màxima població possible, perquè com més sabem, més podem raonar. També es va publicar el que en aquell temps era com l'internet aquest vostre,

l'Enciclopèdia. Una sèrie de llibres on es recollia tot el coneixement. Però bé, tornant al que deia abans, la raó, fruit dels sabers, era el més important, era l'única cosa vàlida. I com que aquests sabers que portaven a la raó eren produïts per la ciència, el desenvolupament d'aquesta va ser crucial per a progressar individualment i com a societat. Una societat que pensa és una societat que progressa—. Va explicar—. Jo crec que això té molt a veure amb el funcionament d'aquesta ciutat. No m'estranyaria que els científics que la van fundar estiguessin fascinats per la Il·lustració.

Tots vam quedar callats, impactats per l'explicació del *Baba*. La seva intel·lectualitat era superior a la que m'havia pogut imaginar mai. Després d'uns segons de silenci incòmodes, el Trinity va parlar.

—Sí, això és veritat, molt ben explicat, *Baba*—. Se'l notava rar, estrany.

CAPÍTOL VII

L'únic que podíem fer ara era el que havíem vingut a fer, el que acabàvem de pactar. Una vegada vam acabar de berenar, vam decidir investigar com instaurar el *Krat*. Vam estar passejant pels carrers transitats de Nolum, preguntant per un lloc on instal·lar aquest coneixement. A la plaça central de la ciutat vam trobar la *Seu del pensament i la filosofia*. Vam suposar que allà hauria d'estar el coneixement suprem per al trasto del robot.

La *Seu del coneixement i la filosofia* era molt similar a una clínica a les que vas a vacunar-te o a fer-te una anàlisi de sang. Hi havia infermers i infermeres amb bates blanques que anaven amunt i avall. Just entrar hi havia un gran espai amb unes cadires per esperar. Nosaltres ens vam dirigir a la dreta, on es situava la recepció. Ens va atendre una dona d'avançada edat, similar a la meva. Gemma, posava en una etiqueta al seu pit esquerre.

–Hola, Gemma!– Vaig dir amb un somriure–. Som uns viatgers que hem vingut per poder instal·lar el *Krat* aquest al Trinity–. El robot es va presentar amb un gest–. Ens podries explicar com funciona tot això?

–Sí, és clar. Què en sabeu del *Krat*?–. Va demanar-nos ella. Ràpidament, el Trinity va respondre, volia avançar-se a tothom i fer-se el xulo.

–Un paio ens va explicar molt resumidament que uns científics volien crear el coneixement suprem, i que per fer-ho es van basar en idees de Kant i en la sociologia. És a dir, que van crear una societat d'intel·lectuals perfecta, perquè el que sabem va lligat a la societat d'on venim, d'on poder extreure coneixements vàlids per aconseguir el que volien.

–Correcte. Crec que a aquest robot no li fa falta el *Krat*–. Va dir bromejant–. Bé, el que has dit està bé, però a part de tot això de la sociologia també van tenir en compte moltíssimes altres coses. Per exemple, en l'època de Kant i Descartes, l'ésser humà es trobava obsessionat amb entendre de forma raonada i comprovada empíricament tot el que succeïa al món, amb l'objectiu de dominar la natura i poder-la manipular pel benefici humà. Per a poder arribar a satisfer aquest desig van decidir desenvolupar el que avui en dia denominem com a tecnociència. Ho van reduir tot a unes lleis i a unes regulacions matemàtiques, és a dir, van intentar reduir la complexitat de la natura a tan sols una gran màquina, recurrent als càlculs logicomatemàtics. El fet d'aquest canvi sobre la concepció de la naturalesa va ser acceptat pel racionalisme per a poder donar suport als coneixements, però com sempre, amb els matisos d'afirmar que els principis innats els continuem trobant a l'ésser humà de manera independent. A més a més, el fet de poder-ho reduir tot a simples càlculs matemàtics va portar a una clara reducció de la filosofia a la raó científica. Per altra banda, Kant deia que aquesta raó era equivalent al coneixement

vertader, ja passat pel control de la raó filosòfica, la metafísica. Tot i que aquesta només servia per a atorgar-nos una reafirmació dels principis purs com el “jo”, “l'ànima” o el “món”, com ja he dit abans, també regulava el coneixement que proporciona la raó científica—. Va explicar mentre tots l'escoltàvem atentament.

Ens va donar hora per al cap de dos dies, a les sis del capvespre.

CAPÍTOL VIII

Tornàvem a estar a la mateixa cafeteria. Des de feia un parell de dies el Mocca estava distant, no parlava gens amb nosaltres, i sempre estava ell tot sol, pensatiu, o parlant amb el *Baba*. Vam demanar al cambrer el mateix que el dia abans.

–Sí que es porta bé, el vostre amo, donant-vos tant de menjar–. Va dir el cambrer dirigint-se al Mocca i al *Baba*, que seien l'un al costat de l'altre. En Trinity i jo vam fer una rialla. Els altres dos van mostrar una expressió de neguit.

–Ja veus, home! Que gaudeixin, que és l'últim àpat del mes–. Vaig contestar tot riant i amb una actitud de fanfarroneria. El cambrer va somriure i es va retirar.

–De veritat?– Va dir el *Baba* en to de desaprovació.

–No heu estat pensant en tot el que va dir la Gemma? No coneixeu tots els problemes que ha portat això de la tecnociència?– Va introduir el Mocca amb el mateix to que el *Baba*–. Que jo sàpiga, es va posar en qüestió l'èxit de la racionalitat científica, que va derivar en la tecnociència, ja que es va considerar que al final del procés de l'intent del domini de la natura, es va perdre el control propi, quedant els humans sota el control del que ells mateixos havien creat. Gràcies a aquesta raó, es va poder atorgar una suposada llibertat als éssers humans, però per això es va buidar la naturalesa de valor i de sentit filosòfic, coses que no podem palpar, a part de privar la vida humana de qualsevol fi que no sigui el de la supervivència, l'autoconservació i la comoditat. Per aconseguir això, l'avarícia ha estat, i és, tan gran, que s'ha utilitzat qualsevol cosa per aconseguir-ho, arribant, fins i tot, a utilitzar els mateixos humans. Com he pogut sofrir jo i alguns familiars del *Baba*. És molt trist veure persones morint dins mines extraient recursos que no faran servir elles mateixes, sinó que són per senyorets rics del primer món. O veure nens morts de fam i anar a casa teva, Jeff, i veure un parell de pomes que se t'han fet malbé i les has tirat com si res.

»Tornant al que deia abans, la racionalitat científica no proposa fins ni sentit, sinó que es posa l'objectiu de, un cop s'hagi fixat un fi, establir quina és la millor manera d'arribar-hi. D'aquesta manera, si reflexionem una mica, ens adonem que tots els valors i els fins ètics de l'època es veuen reduïts al món subjectiu de les creences, la cultura i la religió. És a dir, que tots els ideals morals, els valors i els fins que han de guiar l'acció personal i social són totalment subjectius, i presenten punts de vista impossibles de justificar. Per tant, la ciència no es pot ficar en aquest àmbit. D'aquesta manera, es perd el sentit global del món pel predomini de la raó científica. Totes les accions i les metes queden en mans de conviccions purament personals. Bé, que com ja sabíem, els fills de puta dels humans modernitzats ho envien tot a la merda per tal de poder aconseguir el que volen. Penós. I crec, senyors, que aquesta ciutat s'aguanta perquè en algun lloc s'amaga un infern, un lloc ple de maltractaments i injustícies.»

El Mokka es va aixecar de la taula i va sortir del local sense mirar-nos. El *Baba* va fer el mateix, però ens va dirigir una mirada de decepció i indignació. Havia començat un petit conflicte entre nosaltres.

CAPÍTOL IX

L'endemà al matí em vaig despertar i vaig anar directe a disculpar-me per l'episodi del dia anterior. Vaig trucar a la porta de l'habitació dels meus companys, ningú va contestar. Vaig insistir sense èxit.

–Mocca?– Vaig provar de cridar-lo.

–No hi és, se n'ha anat–. Va contestar-me el *Baba*.

–A on?

–No ho sé. Se n'ha anat. Fes el favor d'anarte'n, per favor–. Va dir-me en un to passiu, però aïrat. Vaig fer-li cas.

Després de passar tot un matí pensant i donant voltes, va arribar l'hora de la veritat. A les 16:55 ens vam presentar davant la Gemma, que em va rebre amb un somriure radiant. Vam emplenar uns quants papers més i vam esperar uns minuts a la sala d'espera, fins que un home jove amb bata blanca va cridar el nom de Trinity. Vaig desitjar-li molta sort.

–Jeff, crec que et falta un paper per emplenar, però no el tinc aquí, m'acompanyes a buscar-lo al magatzem?– Em va dir la Gemma amb un to juganer a la vegada que em picava l'ullet. La vaig acompanyar.

Vam entrar al magatzem. “Sala de materials de recanvi”, posava en un cartell al costat de la porta. Es va llevar la samarreta just entrar.

–Quina calor que fa en aquesta sala–. Va dir. En feia. Jo també em vaig llevar la samarreta. Un minut després estava estirat a sobre una taula, i el seu bonic cos nu cavalcava sobre meu. Que bé que em va venir aquell instant de descans, de plaer.

Vam tornar al hall de l'edifici, on uns minuts més tard sortia el Trinity ben content, però no crec que ho estigués més que jo. El jove infermer em va donar un parell d'instruccions de manteniment, i el Trinity em va explicar com es sentia. Just quan estàvem sortint per la porta, pum! El Mocca em va agafar del coll i em va estampar contra la paret.

–Jeff, tu què en saps de la veritat?– Em va dir cridant i ple de ràbia. Vaig vacil·lar un moment, intentant processar el que estava passant. Tot i la situació de perill del seu pare, el Trinity va decidir, un cop més, fer gala del seu coneixement, però ara en un to encara més sobrat.

–Bé, clàssicament la filosofia es defineix com la recerca de la veritat. Tot i que aquesta no contradiu la possibilitat que l'ésser humà aconsegueixi la veritat, defensa que és impossible, o molt complicat, afirmar que una cosa és completament veritat. Diversos filòsofs s'han manifestat sobre el tema, entre ells, Plató i Aristòtil.

»Per una banda, tenim a Aristòtil, que ens presenta la veritat com a pertanyent al judici de l'enteniment, al qual també pertanyen la falsedat i la distinció entre els dos conceptes ja mencionats. Aquest judici, però, només pot ser aplicat al discurs apofàntic: enunciats i afirmacions que, dotades de sentit, poden ser verdaderes o

falses. Sempre deixant de banda els discursos no apofàntics: les exclamacions, els precés, etcètera. Aquesta limitació ens porta a només poder aplicar els judicis de vertader i fals a enunciats amb sentit, ja que és impossible determinar la validesa d'una cosa sense sentit.»

»Per altra banda, tenim a Plató, que postulava que la veritat prové d'allò que és etern i immutable, que no depèn de cap altra cosa per existir, és a dir, que prové del més enllà, del món intangible de les idees. Ja que la matèria, totes les altres coses, està sotmesa a possibles canvis i transformacions, per tant, si la coneixem, els sabers que en podem extreure no seran fiables al cent per cent. Així doncs, per arribar a la veritat del coneixement, hi ha d'haver una correspondència entre els fets i les coses del món real i sensible amb les idees».¹

–Calla, enciclopèdia amb potes! No estic parlant amb tu, pesat–. Va replicar-li el mico. Es va girar cap a mi i em va clavar una mirada assassina.

–Bé, jo també en sé alguna cosa–. Tot i que hauria d'estar esglaiat, el context en què em trobava em resultava més bé graciós, així que vaig parlar fent broma–. La principal qüestió de la veritat és la manera amb la qual la podem distingir de la falsedat. A partir d'aquest problema s'han proposat diverses teories i possibilitats, jo en conec quatre. El Trinity segur que en sap moltes més–. Vaig fer una riulla–. En primer lloc, tenim la veritat com adequació. En aquesta idea es diu que la veritat és un tret característic dels nostres pensaments i del nostre llenguatge, del saber en general. Això s'adequa a la realitat, a les coses que totes les persones poden comprovar, per donar com a resultat alguna cosa vertadera. En segon lloc, tenim la veritat com a coherència lògica. Es diu que si no podem comprovar una afirmació, la podem considerar vertadera si té coherència amb una altra afirmació que sí que ha estat comprovada. En penúltim lloc, conec la possibilitat de la veritat com a consens, que s'utilitza principalment en la política i la moral. En aquesta teoria es diu que es poden considerar vertaders i vàlids els pensaments i les afirmacions que han rebut el suport de molta gent (afectada per les idees tractades), és a dir, s'acorda el que és veritat i el que no. Finalment, tenim la teoria que més m'agrada, la del desvetllament o revelació. Aquesta va directament lligada amb la filosofia grega, on definien veritat com a "no ocult". Per tant, la veritat és un descobriment d'alguna cosa que estava oculta, una revelació. Per exemple, si un amic teu es tira a la teva xicota i ho grava, si tu no ho saps, en el moment en què vegis el vídeo, aquest fet passarà a ser una veritat més dins el teu coneixement, d'ocult a revelat–.

–Així que et fa gràcia, eh?– Em va estrènyer una mica més el coll. El Trinity no es va dignar a fer res, només em mirava com si no li importés–. Doncs la veritat d'aquest lloc és que el que jo pensava és vertader. Després de discutir fa un parell de dies a la cafeteria, vaig anar a investigar. Vaig descobrir que, efectivament, qui entra a Nolum no en surt, ja que hi ha una cúpula invisible, generada per forces electromagnètiques, que no es pot travessar, tot i que fa uns dies va estar desactivada per un fall, per això vam poder entrar. Vaig agafar a un encarregat de

¹ (*¿Se puede hallar la verdad por revelación?*, s/d)

manteniment i, després de pegar-li un parell de manotades, va parlar. Em va dir que hi ha un petit fall a la cúpula, el qual em permetria poder-la travessar. I això vaig fer.

»Vaig anar a l'altra punta de la ciutat, la banda contrària d'on vam entrar. I efectivament, era veritat. Em va entrar una impotència bestial. Nens i nenes bruts, cansats de treballar, i prims, molt prims. Vaig estar parlant amb ells, em van explicar que la seva vida era un total infern. Em van dir que ells eren els encarregats de les mines. Em van portar a fer una volta per aquell petit poble, i vaig veure de tot. A part dels que treballen a les mines, hi ha els que fan roba, els que se'n cuiden de les macrogranges, sí, també torturen animals, i molts altres, tots en condicions de treball pèssimes, igual que al país del *Baba* i jo. També em van explicar que portaven geolocalitzadors, incrustats a dins el cos, així que els era impossible escapar, i que si no treballaven els castigaven fent ús de la violència»

»Fart d'aquestes injustícies, vaig dir-los als nois que acabava de conèixer que reunissin a tot el poble en un parell d'hores, i això van fer. Quan vaig tenir a tota aquella pobra gent al davant vaig recitar-los un contundent discurs per incitar-los a revolucionar-se. Tots van accedir amb moltes ganes, i des de llavors no treballen, es preparen per destruir tota aquesta ciutat fastigosa i a tothom que hi viu. Aquesta revolució tindrà lloc avui mateix.»

De sobte vaig sentir una explosió i tot es va tornar fosc. Les mans peludes i pudoroses del Mocca em van deixar anar.

CAPÍTOL X

Em vaig despertar, tot em feia mal. Vaig entre obrir els ulls i vaig veure molt fum. Vaig recuperar el sentit de l'oïda, sentia explosions i trets llunyans. Em vaig aixecar com vaig poder i vaig entrar a la clínica, al que en quedava. Vaig sentir un renou entre unes restes. El cap robòtic del Trinity em va mirar. Vaig destapar el parell de roques que el cobrien, no s'havia fet res, només un parell d'esgarraps. Vaig seure a terra devora ell. Li vaig preguntar que perquè no m'havia ajudat en l'incident del Mocca. Em va dir que no ho sabia, que es sentia tan poderós que no havia pogut reaccionar d'acord amb la seva raó. Em va dir que ho sentia molt, que a partir d'ara ja es sentia còmode amb el *Krat* instal·lat, i que tornava a ser ell mateix, però més intel·ligent. No sonava massa real.

Em vaig aixecar i vam sortir cautelosament de l'edifici. Vam travessar la plaça i vam caminar tot un llarg carrer. Just girar el cap de cantó vaig notar com una bala passava pel costat de la meva orella dreta. Vam tornar a ficar-nos al carrer del qual veníem, plens de pànic. El Trinity va obrir una porta amb una eina a propòsit que portava incorporada, havíem entrat al que semblava ser una llibreria. Vam moure una mica el prestatge ple de llibres que hi havia al costat de la porta de l'entrada. Ens vam posar entre l'estanteria i la paret. Vam sentir els passos acurats de l'home que ens havia disparat. Vam sentir el cruixit de la porta. Vam empènyer el moble amb totes les nostres forces i vam sentir un crit sec. La llibreria va caure, la qual cosa ens va permetre veure a aquell home, jovenet, de faccions asiàtiques, que acabava d'esquivar el nostre atac. M'apuntava amb una pistola.

–Em sap greu, nois–. Ens va dir–. Això és la guerra.

De sobte es va sentir un fort cop, un llibre li acabava de caure al cap, l'home va caure desplomat a terra. Vaig mirar la portada: «*Crítica de la raó pura*», de Kant.

Vaig mirar atordit el mort, era el primer que vèiem el Trinity i jo, em van entrar ganes de vomitar, però vaig assimilar que segurament en veuria més en sortir d'aquella llibreria. Vaig mirar el Trinity, i els dos vam saber que la guerra i la revolució que el Mocca havia començat havia arribat. El Trinity va agafar la pistola que duia l'asiàtic.

–És hora d'anar a lluitar Jeff, no podem quedar-nos de braços plegats–. Em va dir el Trinity, ho va dir amb una calma i serietat que em feia por, s'havia convertit en un més de la població de Nolum.

Vam sortir d'aquell lloc, ell anal al davant, amb molta més seguretat que jo. Vam caminar uns metres més pel carrer perpendicular al de la llibreria. Un home negre ens va disparar des d'un balcó, va fallar. El Trinity el va disparar a l'instant, li va donar just al cap. Va anar cap a l'home que havia caigut a la calçada, va agafar la pistola i me la va donar.

–Aniràs molt més segur, agafa-la–. Ho vaig fer.

Vam seguir travessant carrers buits. En un moment donat, vaig agafar una granada que havia quedat a terra, sense emprar. Me la vaig guardar a la butxaca, pensant que em podria ser útil. Vam sortir de la ciutat i vam caminar pels immensos boscos de *Quantumpran*, sentint crits i trets cada cop més a prop. Després de caminar una bona estona, vaig entreveure alguns cossos que es movien, al darrere tenien una gran roca. Ens vam seguir acostant. Vaig veure que una dona em mirava fixament.

–Jeff, vine, corre!–. Va exclamar la Gemma.

Vam anar-hi corrents. Al davant d'aquella roca hi havia un forat a terra, l'entrada a una trinxera.

–Que bé que estiguis viu, Jeff–. Em va abraçar, i em va explicar el que estava passant–. Aquesta és la trinxera del bàndol bo, aquí trobaràs a tots els habitants de Nolum, robots, científics i funcionaris. Uns metres més endavant de nosaltres està la trinxera dels altres, plena d'africans i asiàtics–. Va dir amb certa repugnància–. Crec que ja ho saps, no?– Es referia al que m'havia explicat el Mocca. Vaig assentir–. Fins i tot hi ha un mico, ha matat a la meitat de la nostra gent, està boig–.

–Sé qui és, s'anomena Mocca, era amic nostre–. Vaig contestar.

De sobte vaig sentir un crit de pànic. «Granada!».

Em vaig aixecar com vaig poder, ja no sentia els crits i els tirs de fons d'abans. El Trinity no hi era. Vaig agafar una arma del terra, era molt gran i pesava molt. Vaig sortir decidit al darrere de la roca, en fer-ho, vaig veure la pitjor imatge que podia veure, el Mocca agafant del coll al Trinity. No vaig sentir què li deia el Mocca, però vaig presenciar com li clavava una navalla al mig del seu pit, on tenia el nou sistema. Els ulls del Trinity, de la meva creació, del perquè estava allà, es van apagar. Vaig perdre la consciència i vaig començar a disparar com un boig amb el que va resultar ser una metrallera. Quan vaig haver buidat el carregador, el Mocca estava estès a terra, ple de sang, al costat del Trinity. Em vaig posar a córrer i vaig saltar irracionalment a la trinxera dels esclaus. Just caure de peus a terra vaig girar el cap a l'esquerra, un centenar de persones negres em van mirar, entre ells hi havia nens i nenes. Vaig tirar l'arma a terra, i vaig agafar el que portava a la butxaca. No tenia control sobre mi mateix.

–No ho facis!– Vaig entreveure la figura del *Baba* que sortia d'entre la multitud, se'l veia tranquil. Vaig recuperar la consciència– Parlem, Jeff, tinc moltes coses a explicar-te–. Les fal·làcies, com suposo que saps, són veritats que semblen ser certes, però no ho són. S'hi arriba mitjançant errors en el raonament, que condueixen a conclusions falses. Poden ser no intencionades, degudes a errors d'interpretació o a uns sabers insuficients, limitats. Però també poden ser intencionades, com els anuncis, la publicitat i la política. Aquestes tenen un clar objectiu, manipular, el que crec que has fet amb mi, Jeff–. Em mirava fixament–.

Però això no s'acaba aquí, aniré més enllà. Hi ha molts tipus de fal·làcies. En la societat actual n'hi ha quatre de molt comunes.

»En primer lloc, tenim la fal·làcia de generalització precipitada, que consisteix a assumir que si alguna cosa és certa en un moment específic, serà certa en tots els casos. En segon lloc, hi ha la fal·làcia d'apel·lació a l'autoritat, que consisteix a assumir per verdadera una afirmació perquè qui la diu es suposa que és un expert en el tema tractat. En tercer lloc, és també molt comuna la fal·làcia d'apel·lació a la majoria, on suposem que un enunciat és cert perquè la majoria de la gent hi està d'acord. Per últim, tenim la fal·làcia "ad hominem", on s'ataca a la persona que afirma alguna cosa, en lloc d'atacar l'afirmació. És a dir, no es fa cas a l'enunciat per algun prejudici contra la persona, que, suposadament, fa que la idea no pugui ser vàlida.»

–Quina creus que s'adequa més a la nostra relació?– Em va preguntar. Vaig mantenir la meua cara de neguit—. Bé, jo crec que s'assimila a la de generalització precipitada. Ja ho justificaré més tard—. Jo seguia atònit, intentant processar tot el que acabava de passar. El Trinity havia mort, jo havia matat al Moca, i ara el *Baba* m'explicava tot allò. Ell va prosseguir—. En el dia a dia, Jeff, estem envoltats de fal·làcies, i són força difícils de detectar. Perquè no ens perjudiquin, hem de ser crítics amb la informació que rebem i no assumir la seva validesa de seguida. També hem de pensar si el raonament que s'ha fet per arribar a la conclusió és vàlid, i considerar-ne altres perspectives, és a dir, no escoltar només a la gent que pensa i creu el mateix que nosaltres, cal ser oberts de ment, i això és justament el que jo he fet.

»Quan el Mocca em va explicar tot el que havia vist, vaig voler anar-hi. Allà vaig estar parlant amb la gent. Els més vells em van explicar d'on provenia tot allò. Em van explicar que els seus avantpassats vivien tranquil·lament, alguns a Àfrica i d'altres a Àsia, fins que un dia van aparèixer uns avions al cel. Van sortir centenars d'homes amb bates blanques i ben vestits, «Els científics», es feien dir. Aquesta gent els va oferir menjar i els van construir petits poblats. Un cop acabats, se'n van anar com si res. Al cap d'un temps van tornar, explicant que necessitaven uns materials per una missió molt important, en la qual ajudarien a més tribus com la seva. La qual cosa era una clara fal·làcia "ad populum", ja que buscaven entrar en els sentiments d'aquella pobra gent. Al final, el poble va accedir a recollir els materials, per ajudar a altres i tribus i per agrair el que havien fet «Els científics» per ells. Els homes modernitzats van seguir jugant brut amb moltes altres tribus, aprofitant-se, utilitzant tota mena d'arguments que semblaven ser certs, però que en realitat eren absolutament falsos. Finalment, van dir a totes les tribus que tenien dominades que els havien d'acompanyar a un lloc a fer una missió secreta. Tot i que alguns no hi estaven d'acord, es van deixar convèncer per la majoria, que confiava plenament en «Els científics», fal·làcia d'apel·lació a la majoria. Tota aquella gent va ser esclavitzada en aquesta illa, treballant sense descans, per por a ser castigats, per mantenir Nolum.»

»Ara m'he adonat que tu vas fer el mateix amb mi. Jo, que només coneixia la verdadera amistat, vaig pensar que tu eres un amic més. Mai ningú no havia tingut males intencions amb mi, no coneixia la maldat. Per això, quan tu et vas presentar al meu poble i em vas caure tan bé, tot i els favors que em vas demanar després, vaig creure completament en la nostra amistat. D'aquí la fal·làcia de generalització precipitada. Ho he estat pensant, i tu mai no has fet res per mi, sempre que m'has vingut a veure ha estat per demanar-me favors. Mira ara, estic en una guerra per acompanyar-te a incrustar-li coneixement al teu robot.»

Va aixecar la pistola que portava a la mà, la va carregar i em va apuntar. No podia parlar, tenia raó. Tot el que havia dit el *Baba* era veritat. No vaig saber què dir. Em vaig quedar callat, mirant fixament els ulls del meu assassí.

–No puc deixar que morin més innocents, ni que més persones siguin maltractades. Tu, que t'agrada tant la filosofia, ho hauries de saber–. Va apretar una mica l'índex contra el gallet–. Això no és ètic–. Va estrènyer una mica més, una llàgrima li queia per la cara–. S'ha acabat.

Va disparar.